

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Oddělení ruského jazyka a literatury

Studijní program: B7310/Filologie

Studijní obor: Cizí jazyk pro evropský a mezinárodní obchod-ruský jazyk

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ÚČAST RUSKÉ OSVOBOZENECKÉ ARMÁDY
NA OSVOBOZENÍ PRAHY OD NACISTICKÉ OKUPACE**

Vedoucí bakalářské práce

Mgr. Elena Tomášková

Autor bakalářské práce

Tomáš Vacek

2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Účast Ruské osvobozené armády na osvobození Prahy od nacistické okupace vypracoval samostatně a veškerou použitou literaturu jsem citoval na konci práce. Současně dávám svolení k tomu, aby tato bakalářská práce byla zveřejněna elektronickou cestou v přístupné databázi STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 20. 2. 2012

.....

Tomáš Vacek

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Eleně Tomáškové za odborné vedení a cenné rady, Mgr. Zdeňku Dvořákovi za pomoc se shromážděním zdrojů, Bc. Alžbětě Jarolímkové za asistenci s formální stránkou práce a Mgr. Vlastě Vidrnové za pomoc s jazykovou stránkou práce.

Název práce: Účast Ruské osvobozené armády na osvobození Prahy od nacistické okupace

Vypracoval: Tomáš Vacek

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Elena Tomášková

Anotace

Bakalářská práce popisuje události z východní fronty a konce druhé světové války, které vedly k vytvoření Ruské osvobozené armády. Práce dále pojednává o osobnosti bývalého generála Rudé armády A. A. Vlasova, válečné činnosti Ruské osvobozené armády, včetně účasti na povstání v Praze, a osudech jejích členů.

klíčová slova: Vlasov, Pražské povstání, Ruská osvobozená armáda, druhá světová válka, východní fronta

Title of the bachelor thesis: Participation of Russian Liberation Army in liberating nazi-occupied Prague

Written by: Tomáš Vacek

Leader of the bachelor thesis: Mgr. Elena Tomášková

Abstract

The thesis describes events from the eastern front and the end of WW2, which led to formation of the Russian liberation army. The thesis also concerns personality of a former Red army general A. A. Vlasov, war activity of the Russian liberation army, including the participation in the uprising in Prague, and a fate of its members.

Keywords: Vlasov, The Prague uprising, Russian liberation army, the second world war, eastern front

Obsah

1. ÚVOD	8
2. CÍLE PRÁCE	9
3. RUSKÁ OSVOBOZENECKÁ ARMÁDA	9
3.1. Sovětsko-německé vztahy v druhé světové válce.....	9
3.2. Události po porušení paktu o neútočení.....	10
3.3. Rusové v německém zajetí.....	11
3.4. Andrej Andrejevič Vlasov.....	13
3.5. Okolnosti vzniku Ruské osvobozené armády.....	16
3.6. Činnost Ruské osvobozené armády.....	19
3.7. Role Ruské osvobozené armády při povstání v Praze.....	21
3.8. Osud vojáků Ruské osvobozené armády.....	24
4. ZÁVĚR	27
5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	28
6. PŘÍLOHY	29
7. SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	34

1. ÚVOD

„Pokrokové“ dvacáté století přineslo lidstvu po celém světě nejen sérii do té doby neuvěřitelných technologických novinek a vylepšení, ale i několik naprosto destruktivních internacionálních konfliktů. Jedním, bezpochyby nejděsivějším, takovým konfliktem byla právě druhá světová válka vyvolaná Německem tehdy ovládaným nacistickou diktaturou.

O vývoji událostí a dopadech druhé světové války již bylo napsáno velké množství knih a publikací, od souborů čistě dokumentárního charakteru až po knihy beletristického rázu popisující hrdinné výkony mužů na té či oné straně barikády. Vedle běžných národních vojsk byly, především na straně Spojenců, do bojů nasazovány i cizinecké jednotky. V naší zemi jsou obzvláště proslulí čeští piloti a výsadkáři, kteří se aktivně podíleli na odbojové činnosti pod vedením královské armády Velké Británie, do níž po své emigraci dobrovolně vstoupili.

Ideologie rasového elitářství Třetí říše byla v rozporu s myšlenkou utváření jednotek tohoto typu. Avšak v poslední etapě války, v době po invazi v Normandii, kdy prohra hitlerovského Německa byla téměř neodvratná, vznikaly za různých okolností tyto jednotky i na straně Osy. I když se často zdaleka nejednalo o dobrovolníky v pravém slova smyslu.

Jednou z nejpočetnějších armád tohoto typu byla Ruská osvobozenecská armáda, formálně vedená generálem Andrejem Andrejevičem Vlasovem, složená ze zajatých rudoarmějců během německé operace Barbarossa v roce 1941. Její vznik a osud bude blíže popsán na následujících stránkách této bakalářské práce.

2. CÍLE PRÁCE

- Objasnění okolností vzniku Ruské osvobozené armády
- Seznámení se s osobností generála Andreje Andrejeviče Vlasova
- Specifikace činnosti a motivace Ruské osvobozené armády během osvobození Prahy
- Shrnutí osudů členů Ruské osvobozené armády

3. RUSKÁ OSVOBOZENÉ ARMÁDA

3.1. Sovětsko-německé vztahy v druhé světové válce

Na počátku války, v září roku 1939 bylo Polsko postupně napadeno ze západu nacistickým Německem a z východu Rudou armádou Sovětského svazu. Ještě před invazí obou válečných velmocí byl mezi nimi uzavřen pakt o neútočení obsahující i rozdělení dobyté země na dvě okupační zóny – západní (německou) a východní (sovětskou). Pro tuto chvíli byl tedy Sovětský svaz spojencem Osy.

I přes toto zvláštní spojení se počátkem roku 1941 na Německem okupované části Polska začaly shromažďovat ve větších počtech armádní sbory wehrmachtu a divize SS. Tyto přesuny byly součástí plánované operace Barbarossa (krycí název pro invazi do Sovětského svazu).

Když byl Stalin svou rozvědkou informován o podezřele vysoké aktivitě německých vojsk u sovětské hranice, nevěnoval tomu, kupodivu, příliš velkou pozornost. Těžko říct, zda chtěl jen co možná nejvíce oddálit nevyhnutelné, nebo zda jeho víra v pevnost paktu s Třetí říší byla až tak naivně vysoká, že skutečně věřil tomu, že Hitler se neodvážil dohodu porušit. V tomto stavu myslil mu navíc pomohl setrvat i krycí manévr německého abwehru, pod vedením admirála

Canarise, který zmíněnou vysokou vojenskou aktivitu vysvětlil tím, že se jedná pouze o velké bojové cvičení pro chystanou vysoce důležitou první etapu invaze do Anglie.

Později bylo Stalinovi dokonce oznámeno i konkrétní datum zahájení invaze do SSSR. Stalin i přesto těmito informacím nepřikládal příliš velkou váhu.

V té době navíc v Rudé armádě vrcholily neblaze proslulé Stalinovy čistky, během nichž bylo odstraněno několik desítek tisíc vysokých důstojníků Rudé armády. Zkušené velení bylo tedy téměř úplně vyhlazeno a nahrazeno „politicky vhodnými“ jedinci.

Následky těchto akcí byly velmi rozsáhlé. Naprostá neorganizovanost většiny sborů Rudé armády, rozbití veškeré původní funkční vojenské struktury, dezorientace jednotlivých armádních složek, totální rozklad morálky vojska a z toho vyplývající fatální bojová nepřipravenost na budoucí nacistickou invazi.

3.2. Události po porušení paktu o neútočení

Výše zmíněný tragický vývoj situace ve velení Rudé armády hrál dokonale do karet složkám německé invazní armády, která naopak byla pro nastávající operaci perfektně připravena po všech stránkách. Alespoň z počátku.

V letních měsících hitlerovská armáda s využitím již osvědčené taktiky „bleskové války“ hladce penetrovala neefektivní sovětské obranné linie a rychle postupovala hlouběji do vnitrozemí směrem na Leningrad (dnes Sankt-Petěrburg), Moskvu a Stalingrad (dnes Volgograd).

Tato taktika měla kromě rychlého územního zisku ještě jeden významný vedlejší efekt. Rychlé proniknutí jednotlivých „proudů“ německých armád skrz rudoarmějskou obranu a jejich následné seskupení hlouběji za liniemi naprosto odřízlo sovětské obránce od veškerého zásobování jídlem, municí, zdravotním materiálem, pohonnými hmotami a vlastně jakýmikoliv posilami. Pro tyto nepřítel obklíčené, a v důsledku toho odříznuté oblasti, se ve vojensko-historické terminologii vžilo poměrně trefné označení „kotel“ či „kapsa“.

3.3. Rusové v německém zajetí

V prvních měsících nacistické invaze na východ, po relativně snadném průlomu sovětské obranné linie, byl příliv zajatých rudoarmějců obrovský. Od pobřeží Baltského moře až po Krymský poloostrov padlo do německých rukou přes 2 miliony vojáků i s veškerou vyfasovanou sovětskou výzbrojí a výstrojí, včetně tanků T34, které byly později využity proti postupu Rudé armády.

I naprostému laikovi musí být jasné, že armáda, jejíž prioritou byl postup na nepřátelském území, nemohla takové množství zajatců dokázat pojmout. Zkrátka nebylo dost dobře fyzicky možné drtivé většině zajatých sovětských vojáků poskytnout alespoň minimální přijatelné podmínky pro přežití v přeplněných zajateckých táborech (viz obrázek č. 1). Vzhledem k tehdejším německým rasovým ideálům a politickým plánům je ovšem nutné podotknout, že jejich snaha postarat se o své východní zajatce lépe pravděpodobně nebyla příliš valná. Není tajemstvím, že nacisté považovali nejen národy Ruska, ale i Slovany obecně za tzv. „Untermenschen“ (podlidé, příslušníci podřadné rasy – pozn. autora), a také to při každé příležitosti dávali patřičně najevo.

Obrázek č. 1: zajatci z východní fronty

Bundesarchiv, Bild 183-B21845
Foto: Wahner | August 1942

Mnoho zajatců zemřelo kvůli otřesným hygienickým podmínkám, absenci jakékoli zdravotnické péče a naprostému nedostatku jídla. Mnoho jich bylo také bezdůvodně popraveno, přesněji řečeno zavražděno.

S postupem času se šťastnější část těchto zajatců dostala do Německa. Zde měli možnost se dostat do rolnických rodin a v nich potom fungovat jako výpomocná pracovní síla. Odměnou jim byla většinou pouze strava a nocleh.

Část zajatců byla přesunuta na území okupované Francie a začleněna do složek wehrmachtu. Zajatí rudoarmějci, tou dobou již v německých uniformách, zastávali především funkce týkající se úklidu a údržby. Výjimečně byli zaměstnáni i jako řidiči. V žádném případě se však nejednalo o bojové jednotky. Hlavním důvodem pochopitelně bylo to, že vedení Třetí říše stále nebylo nakloněno vzniku takového vojska. Kromě toho na zformování takového útvaru chyběla zajatým sovětům v německých očích mimo jiné dostatečná soudržnost, ale hlavně disciplína a samozřejmě výcvik.

Kromě řadových vojáků byli nacisty na východní frontě zajati i významní a schopní sovětští armádní generálové. Mnoho z nich bylo po nedávných Stalinových čistkách v sovětské generalitě ve velmi silné protikomunistické náladě. Vedle toho samozřejmě věděli, že Stalinova válečná politika automaticky a bez výjimky považovala zajaté rudoarmějce za vlastizrádce, které čekala buď okamžitá poprava, nebo přinejmenším několikaletý „pobyt“ v jednom z pracovních koncentračních táborů – nechvalně známých gulagů. Řešení viděli v alespoň dočasném spojení s nacisty, jež mělo mít za cíl svržení komunistického režimu v Sovětském svazu a ustavení nového státního útvaru na jeho území.

Jedním z generálů, který se přiklonil k tomuto řešení, byl uznávaný sovětský velitel Andrej Andrejevič Vlasov, o němž pojednává další kapitola.

3.4. Andrej Andrejevič Vlasov

Muž, jehož jméno nese celá Ruská osvobozenecská armáda, se narodil 14. 9. 1901, tou dobou ještě v Ruském impériu pod carským zřízením. S dovršením 18 let, v roce 1919, dobrovolně vstoupil do tehdy poměrně nově vzniklé Rudé armády. V období Stalinových čistek těsně před vypuknutím druhé světové války byl jedním z mála členů sovětské generality, kteří byli ušetřeni jakýchkoliv perzekucí. Naopak se mu podařilo v této hrozně době dostat ke Stalinovi blíž a získat více jeho důvěry.

Obrázek č. 2: Andrej Andrejevič Vlasov

Ještě před samotným otevřením východní fronty v Evropě probíhaly boje na území Číny, na kterou dotírala japonská invazní armáda. Tehdejší vůdce Číny,

generál Čankajšek, se dovolával promptní vojenské pomoci svého sovětského spojence. Součástí této pomoci byla právě i osoba Andreje Vlasova (viz obrázek č. 2, strana 13), který v Číně figuroval jako „vojenský konzultant“ až do napadení Sovětského svazu Německem.

V obraně SSSR před postupující německou armádou zastávala Vlasovova vojska velmi zásadní úlohy, nejprve při obraně Kyjeva, později při obraně samotné Moskvy.

Z pohledu kariéry vysokého důstojníka Rudé armády se stal pro Andreje A. Vlasova osudným rok 1942. Počátkem zmíněného roku, již v hodnosti generálporučíka, se Vlasov stal vrchním velitelem Volchovského frontu, jehož hlavním úkolem bylo odrazit německou okupační armádu v okolí Leningradu, a tím město vysvobodit z nepřátelského obklíčení. Vlasov zprvu uspěl a vykřesal alespoň nepatrnou jiskru naděje, když dokázal prolomit německé linie, a vytvořit tak úzký průchod pro sovětské zásobování. I přes tento počáteční Vlasovův úspěch se v květnu téhož roku podařilo Němcům jednotky Volchovského frontu vytlačit z území chráněného průseku dosavadního obležení a Leningrad byl tímto pro pozemní vojska opět hermeticky uzavřen.

Generálporučíku Vlasovovi a celému jeho velitelskému štábu se včas podařilo z této svírající se pasti uniknout. Zbytek přeživších z jeho armády po krvavých bojích poté padl do zajetí, které bylo v dané situaci již nevyhnutelné.

O několik dní později byl po rozsáhlých pátracích akcích policejních složek SS v nedaleké vesnici dopaden i samotný generálporučík A. A. Vlasov.

Jak jsem již popsal výše, Vlasov věděl, že za tehdejšího režimu bolševika neměl jako válečný zajatec v sovětské společnosti místo. Ve svém zajetí tedy vystupoval jako zapálený ruský nacionalista s ostře protibolševickými a protistalinistickými názory. Němci vytušili, že tak populární rudoarmějský generál měl velký propagandistický význam a snažili se toho naplno využít.

Sám Vlasov už koncem roku 1942 apeloval na vůdce SS Heinricha Himmlera a projevoval výraznou snahu o vytvoření nacionalistické a protibolševické Ruské osvobozené armády. Ovšem v té době byla myšlenka

přímého německo-ruského spojení z pohledu rasové ideologie pro říšské vedení politicky nepřijatelná.

„Podle hlášení gestapa a hlavně podle rozhodnutí Adolfa Hitlera byl však gen. Vlasov nežádoucí. V červnu 1943 Hitler výslovně zakázal německé armádě používat gen. Vlasova a jeho osvobozenecké hnutí. Himmler se proto snažil najít za Vlasova mezi Rusy náhradu. V úvahu připadali Zykov a Žilenkov (vyšší důstojníci v řadách ROA – pozn. aut.). Zykov, podezříváný jako Žid a marxista, náhle zmizel za dosud nevyjasněných okolností. Podle jedné verze se stal jako Žid obětí gestapa. Podle druhé byl agentem sovětské zpravodajské služby a byl odvolán před svým demaskováním. Žilenkov nikdy popularity gen. Vlasova nedosáhl.“ (Auský, 1992).

Avšak následný vývoj událostí na východní frontě, který byl obzvláště po bitvě u Stalingradu pro nacisty velmi nepříznivý, přinutil velitele SS Himmlera situaci týkající se vzniku ruských dobrovolnických vojsk přehodnotit (viz obrázek č. 3).

„...pod dojmem právě zahájené ofenzivy Rudé armády se tedy Himmler konečně rozhodl zahájit organizování osvobozeneckého hnutí v čele s gen. A. A. Vlasovem, bez ohledu na předešlé Hitlerovy pokyny.“ (Auský 1992).

Obrázek č. 3: Heinrich Himmler a Andrej A. Vlasov

3.5. Okolnosti vzniku Ruské osvobozené armády

Hlavní podíl na vzniku Ruské osvobozené armády měl z německé strany vrchní velitel SS Heinrich Himmler, který celou věc projednával přímo s generálem Vlasovem. Jejich první schůzka ohledně plánování založení armády se původně měla konat koncem července roku 1944. Himmler byl však nucen ji na poslední chvíli odvolat, a to kvůli chaosu v nejvyšších kruzích Říše, který vyvolal nepodařený atentát na Adolfa Hitlera.

Nakonec byl termín schůzky Vlasov-Himmler určen na 16. září roku 1944. „Himmler zahájil jednání slovy: *Budu upřímný, když vám řeknu, že velmi lituji, že se tato konference koná tak pozdě.*“ (Auský 1992). Himmler nebyl jediný z německého velení, kdo tušil, s ohledem na definitivní prohru na východní frontě, Rudé armádě na postupu a vylodění Spojenců v Normandii, že je třeba dát stranou politické a rasové ideály a přijmout za spojence kohokoliv, kdo bude k dispozici. Vlasov se svými protistalinistickými postoji byl v této situaci ideální osoba.

Vlasov se Himmlerovi zavázal, že vynaloží všechny možné prostředky pro svržení Stalinova režimu a poté ustanoví nové státní zřízení. „*Státní celek nového Ruska měl vzniknout v rámci hranic z 1. září 1939 a neměl mít územní požadavky vůči Polsku, baltickým státům ani Finsku.*“ (Auský 1992). Himmler ho na oplátku jmenoval velitelem dobrovolnických útvarů a povolil mu prozatím vybudovat armádu o síle dvou divizí.

Hovoříme-li zde o snahách vytvoření nového státu, je jasné, že generál Vlasov nemínil omezovat své akce jen na operace čistě vojenského charakteru. Bylo nutné celý plán zaštitit ještě politickým programem a sestavit dočasnou vládu – tzv. Komitét pro osvobození národů Ruska.

Ten byl oficiálně vyhlášen 14. listopadu 1944. Místem konání tohoto vyhlášovacího ceremonálu byla po zvážení několika alternativ zvolena, také na přání generála Vlasova osobně, Praha, konkrétně Rudolfova galerie na Pražském hradě. Záštitu příprav a celého průběhu akce probíhala pod taktovkou oddílů SS (viz obrázek č. 4, strana 17).

Po prosloveh členů komitétu, včetně generála Vlasova, a přečtení politického programu, byly ruské dobrovolnické jednotky uznány za oficiálního spojence Třetí říše. Znakem Ruské osvobozené armády byl určen modrý svatoondřejský kříž na bílém poli (viz obrázek č. 5, strana 18).

Obrázek č. 4: Vlasov na přehlídce mužstva

Od počátku listopadu 1944, ještě před samotnou konferencí v Praze probíhalo v německém výcvikovém táboře Münsingen formování 1. divize Ruské osvobozené armády o síle 20 000 mužů (v rámci německé armádní organizace označenou jako 600. pěší divize – ruská), pod velením plukovníka Sergeje Kuzmiče Buňačenka. Divize byla sestavena poměrně chaoticky, ze stažených frontových oddílů, které měly jednak velmi slabou morálku a jednak byly důsledkem obranných bojů výrazně oslabeny početně. *„Tábor nebyl pro vojáky připraven. Nedostatky se projevovali ve všech směrech. Ubytovací prostory byly nedostatečné, nebylo topení a němečtí velitelé týlových složek dodávali potřebný materiál pro výstroj a výzbroj jen pod nátlakem a velmi neochotně. Buňačenko byl však muž železné kázně. Čeho se nedostávalo, v tom dovedl improvizovat, a*

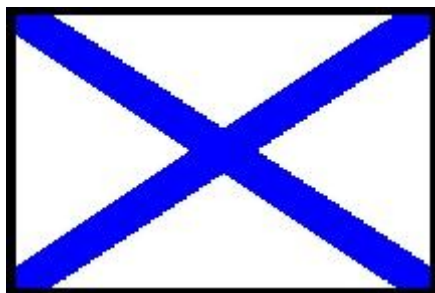

z lidského materiálu, o němž se v prvních dnech v rozhořčení vyjádřil, že to jsou „banditi, lupiči, zloději“, vytvořil do začátku března bojovou divizi, která splňovala předpoklady k nasazení na frontě i podle německých měřítek.“ (Auský 1992).

V lednu roku 1945 se ve výcvikovém táboře Heuberg začala organizovat již výše zmíněná 2. divize Ruské osvobozené armády o síle 18 000 mužů (v rámci německé armádní organizace označenou jako 650. pěší divize – ruská) pod vedením plukovníka G. A. Zvereva. Situace se zásobováním a podmínky ve výcvikovém táboře byly de facto totožné s těmi, se kterými se během výcviku potýkali i vojáci 1. divize, ne-li horší. Kvůli postupu americké armády generála Pattona na západní frontě se nad německým územím stále ve větší frekvenci objevovali hloubkoví stíhači a bombardéry, jejichž nálety na dopravní uzle a trvalé bombardování železnic brzdilo zásobování a zcela znemožňovalo dopravu těžkých zbraní a dělostřelectva do rukou vojáků 2. divize.

Tou dobou už velení ROA plánovalo vytvoření 3. divize Ruské osvobozené armády. Nutno podotknout, že v té době se ještě předpokládalo, že válka potrvá minimálně do podzimu roku 1945. Organizaci této divize se tedy postavil do cesty rychlý a nečekaný vývoj bojů na obou frontách, který přinesl, navzdory prognózám, poměrně brzký konec války.

Obrázek č. 5: Svatoandějský kříž na bílém poli – symbol ROA

3.6. Činnost Ruské osvobozené armády

V únoru roku 1945 již byla 1. divize ROA schopna bojového nasazení na frontě a výcvik 2. divize byl, v rámci možností, v plném proudu. Heinrich Himmler se proto rozhodl otestovat, zda jeho úsudek ohledně vytvoření ruských dobrovolnických jednotek byl správný. Nemálo německých vojáků se totiž obávalo, že tyto oddíly jsou složeny hlavně z prospěchářů, u kterých hrozí velké riziko přeběhnutí zpět k Rudé armádě.

Ještě ve výcvikovém táboře Münsingen byla tedy plukovníkem Igorem Konstantinovičem Sacharovem sestavena jednotka o síle 50 těch nejlepších mužů, které měla 1. divize k dispozici, včetně velitelského štábu. Sám generál Vlasov přijel osobně tuto nově vzniklou jednotku podpořit a jejím členům připomenout, že na jejich úspěchu, či neúspěchu závisí další existence celé Ruské osvobozené armády.

Celá tato jednotka byla poté speciálním transportem přesunuta do výcvikového prostoru Brandenburg v blízkosti Berlína. Zde prošla ještě dodatečným speciálním výcvikem a obdržela novou výzbroj a výstroj, včetně moderních útočných pušek StG 44.

Po ukončení výcviku byla jednotka přesunuta na území Polska, k městu Štětín, kde se po boku složek německé armády zúčastnila několika bojových akcí. O jejich nasazení psal počátkem února 1945 v jednom ze svých dopisů i Heinrich Himmler: *„Seznamte v krátkosti vůdce o prvním nasazení vlasovovské jednotky: Štábní stráž Vlasovova v síle 50 mužů pod velením ruského plukovníka Sacharova se zúčastnila útoku na předmostí Güstebiese. Rusové postupovali s rozhodnou útočností. Účastnili se především vyčištění obcí Karlsbiese a Neulevin, strhli dopředu útočící německé skupiny a vyvolali ruským voláním v noci u bolševiků veliký zmatek... Průběžně budu zasazovat více těchto ruských jednotek.“* (Auský 1992).

Členové jednotky, kteří se podíleli na výše zmíněné akci, byli později vyznamenáni železnými kříži první a druhé třídy. Po ukončení operací v prostoru

Štětína a okolí řeky Odry byla jednotka stažena zpět do Berlína a posléze rozpuštěna.

Rozkaz generála Vlasova k nasazení 1. divize v plné síle byl však vydán až 5. března 1945. Od té doby se začala v několika proudech celá divize přesouvat do týlů východní fronty k soutoku řek Odra a Nisa, do výcvikového střediska Lieberose poblíž hranice Německa a Polska. Přesuny celé divize byly kompletní ke dni 26. března 1945.

Za celou dobu své přítomnosti na východní frontě se divize účastnila pouze dvou velice omezených akcí. To bylo dáno především tím, že Himmler uzavřel se zástupci ROA dohodu o nasazení divize především za účelem propagandy. Vybrané operace byly tedy poměrně pečlivě vybrány tak, aby co nejlépe posloužily právě k tomuto účelu.

Jednou takovou operací byla likvidace sovětského předmostí na západním břehu řeky Odry, několik kilometrů jižně od místa výše zmíněného nasazení Sacharovova oddílu.

Útok byl plánovaný na 13. dubna 1945. Hlavní slovo měla 1. divize ROA, německá armáda poskytovala útoku dělostřeleckou a leteckou podporu.

Po zahájení útoku se ovšem projevil terénní podmínky jako nevýhodné pro útočící vojáky, přesně jak odhadl generál Buňačenko. Sověští obránci, zprvu sice zaskočení přicházejícím útokem, rychle zaujali obranná postavení, ze kterých sevřeli útočníky v křížové palbě. Po zhodnocení situace se rozhodl generál Buňačenko v útoku nepokračovat. Od německého velení však přišel rozkaz dobýt předmostí řeky Odry za každou cenu. Buňačenko věděl, že 1. divize je pro celkovou existenci ROA klíčová. Když viděl, že morálka mužstva a s ní i celý útok se hroutí, nemínil o divizi přijít a bez ohledu na rozkazy německého velení vydal rozkaz k ústupu z fronty. Směrem na území Protektorátu Čech a Moravy. Při svém postupu přes sever Čech ještě Buňačenko předstíral loajalitu vůči Němcům, aby získal více času pro postup západním směrem, blíže k pozicím americké armády. Celou dobu byl však v kontaktu s českým nekomunistickým odbojem, se kterým dohodl výpomoc při pražském povstání počátkem května.

3.7. Role Ruské osvobozené armády při povstání v Praze

Hlavní město Praha bylo velice důležité pro všechny válčící strany. I když pro každou z jiného důvodu. Pro armádu sovětskou a americkou se jednalo čistě o politické a „prestížní důvody“. Pro německou armádu však byla Praha v posledních dnech války zcela stěžejním komunikačním uzlem a také průchozím bodem pro stále ještě stahující se, často už odzbrojené, německé jednotky z východu. Motivaci šest let utlačovaného pražského obyvatelstva, komunistického i nekomunistického, asi není třeba vysvětlovat. Pro dokončení výčtu je nutné doplnit i účast Ruské osvobozené armády. Přestože jí zmiňují až na posledním místě, její přispění na událostech povstání bylo dosti zásadní, neboť čeští povstalci měli zoufalý nedostatek ručních zbraní, o těžkých zbraních nemluvě. Celá divize měla během pobytu na území Protektorátu dobré vztahy s místním obyvatelstvem. A přestože byla v původních německých stejnokrojích, vystupovala rázně protiněmecky. Tímto svým konáním sledovala především příležitost zlepšit svůj obraz v očích Spojenců. Všem „vlasovcům“ již muselo být jasné, že pro Německo je válka nenávratně ztracená a že s jeho koncem definitivně zhasne i naděje na svržení Stalinova režimu a vytvoření nového Ruska.

Přesuny 1. divize na jihozápad mají několik důvodů. Prvním, zcela očividným, je snaha dostat se co možná nejbližší americkým pozicím a vyhnout se tak zajetí Rudou armádou. Druhý vychází z rozkazu přímo generála Vlasova, který nařídil spojit se v prostoru jižních Čech se zbylými menšími útvary ROA a dále postupovat směrem k Salzburgu. Ten se nacházel v plánované okupační zóně americké armády. Do tohoto prostoru tou dobou směřovaly, kromě ROA, také oddíly kozáků a jiných dobrovolníků, především z řad východních národů. Z toho vyplývá, že účast 1. divize ROA na pražském povstání byla považována pouze za jednu z možných alternativ budoucí „cesty za záchranou“. Generál Buňačenko se však navzdory naléhání generála Vlasova rozhodl pro asistenci českým povstalcům.

Od počátku května 1945 se však začala divize v několika proudech přesouvat směrem z Berouna ku Praze. 4. května ráno dorazila do obce Suchomasty, kde si zbudovala dočasné velitelství. Zde se nacházela divize i ráno následujícího dne, kdy se k ní donesla zpráva o vypuknutí povstání a začátkách bojů v Praze. Ještě toho dne dopoledne byl navázán kontakt s českým odbojem. S jeho zástupci byla podepsána dohoda o asistenci 1. divize výměnou za politický azyl v poválečné Evropě. Poté, v odpoledních hodinách, vyrazili členové 1. divize vstříc Praze.

Během 50 kilometrů dlouhého pochodu na Prahu nedošlo, kromě ostřelování německými stíhači, k žádnému střetu s jednotkami wehrmachtu nebo SS. „*Velitelství divize bylo 5. května v obci Butovice a ráno 6. května se přemístilo do Jinonic, kde zůstalo po celou dobu akce divize v Praze.*“ (Auský, 1992).

Do samotných bojů se divize zapojila až dne 6. května. V té době disponovala celkem čtyřmi pluky, z čehož dva nasadila na obsazení ruzyňského letiště. Večer 6. května bylo letiště v úplném obklíčení 3. pluku 1. divize ROA. Německá letištní posádka se odmítla vzdát, její jediné východisko tedy bylo probít se obklíčením směrem na západ. To se jim nakonec za značných obtíží podařilo. Ráno 7. května obsadil 3. pluk letiště Ruzyně, včetně slušného množství německých letadel, z nichž bohužel velká část byla poškozena předchozími boji o moc nad letištěm. Tolik k akci 3. pluku. Z celkového pohledu pražského povstání lze však tuto akci považovat za druhořadou.

Téhož dne dopoledne byl 1. pluk odvelen na obranu středu města a 2. pluk určen jako záloha divize. Část pluku dále fungovala až do odpoledních hodin jako průzkum.

Němečtí vojáci bránící Prahu byli tou dobou převážně nováčci s nedostačujícím vyzbrojením na potlačení povstalců podpořených divizí Ruské osvobozené armády. Tudíž největší hrozba ze strany SS hrozila Praze z jihu, z prostoru Benešovska, kde se nacházela velká cvičiště SS. Kvůli této hrozbě byl 2. pluk v odpoledních hodinách 6. května přesunut na jih Prahy, do okolí údolí

řeky Vltavy. Zde setrval až do 8. května a po celou dobu úspěšně odrážel jednotky SS pokoušející se o průnik v oblasti údolí Vltavy.

V samotném prostoru Prahy dělaly povstalcům největší starosti dělostřelecké baterie umístěné na Petříně. Oddíly dělostřelectva se na ně 6. května, po koordinaci s povstaleckým velením, zaměřily a zahájily palbu. Nato prapory 4. pluku 1. divize provedly přímý pozemní útok. Po krátkém boji se německá dělostřelecká posádka vzdala a vyslala k 4. pluku parlamentáře. Kvůli okolnostem popsáných v odstavci níže však k odzbrojení a zajetí posádky na Petříně nedošlo.

V té době, odpoledne 6. května se totiž velení 1. divize dozvědělo, že Pattonova armáda má výslovný zákaz jakéhokoliv dalšího postupu směrem na východ. Z toho jasně vyplývalo, že Praha nevyhnutelně padne do rukou Rudé armády.

Navzdory tomu 1. divize, v koordinaci s asistujícím českých odbojem, podnikla nad ránem následujícího dne útok za účelem úplného obsazení středu a jihu města. Při postupu divizních pluků bylo zajato okolo 4000 německých vojáků.

Večer 7. května byla městským rozhlasem odvysílána zpráva České národní rady, v níž bylo oznámeno, že se české velení naprosto distancuje od akcí vojáků gen. Vlasova. Z toho vyplývá, že tou dobou dominovali v českém odboji komunistické složky, pro které z politického hlediska nebyla spolupráce s Ruskou osvobozenou armádou příliš přínosnou. Kromě toho se na velení divize objevila zpráva, že Rudá armáda již překonala Krušné hory a rychle postupuje směrem na Prahu. To způsobilo přeskupení postupujících pluků a jejich částečné stažení zpět do středu města, na břehy Vltavy, kde zaujaly obranné postavení u Jiráskova mostu a Palackého mostu. Oba tyto fakty velice uspíšily odsun celé divize z prostoru města Prahy směrem na jihozápad.

Následující den ráno, tedy 8. května, byl zahájen úplný ústup zpět do prostoru obce Suchomasty. Tím role 1. divize v bojích na území Prahy končí.

3.8. Osud vojáků Ruské osvobozené armády

Ve dnech kdy se 1. divize již několik dní pohybovala po českém území, 2. divize zůstával stále ještě ve výcvikových táborech Münsingen a Heuberg. Původní plán byl v táborech setrvat a vyčkat příchodu americké armády. Německé velení však rozhodlo odvelet 2. divizi, společně se štábem ROA, do prostoru Lince (Rakousko) a dále k Českým Budějovicím, kde měla zbudovat obrannou linii proti postupu Rudé armády. Do Lince měly tou dobou směřovat i části ostatních dobrovolnických armád z různých částí Evropy. Samotná 2. divize při svém postupu na sever, z Lince do Českých Budějovic, doufala ve spojení s 1. divizí, jejíž polohu ale přesně neznala.

U Vyššího brodu se zplnomocněnci ROA, mezi nimiž byl i generál Truchin, setkali se zástupci americké armády za účelem vyjednání kapitulace přítomných jednotek a jejich přechodu do amerického zajetí. „Vlasovcům“ bylo řečeno, že po dobu trvání válečného konfliktu setrvají v americkém zajetí, ale po jeho skončení bude celá věc předána z rukou armádního velení do politických kruhů. Po tomto jednání se generál Truchin a generál Šapovalov vydali do Prahy získat souhlas generála Vlasova. Při své cestě byl však u Příbrami generál Truchin zajat komunistickým odbojem, jeho pobočník, generál Šapovalov, byl druhý den na místě zastřelen.

Čas byl proti jednotkám Ruské osvobozené armády, a než stihla 2. divize přejít do amerického zajetí, byl vyhlášen konec války. To podle americké válečné směrnice znamenalo, že veškeré jednotky a osoby, které do té doby nestihly přejít hranici postupu americké armády, budou předány sovětské Rudé armádě.

Divize generála Buňačenka po pokořujícím opuštění Prahy ustupovala na jihozápad podél brdských lesů k Rožmitálu pod Třemšínem, poté dál směrem na Plzeň. Cestou se setkávala s roztroušenými jednotkami německé armády, k ozbrojeným potyčkám však docházelo jen velmi zřídka. Cílem ústupu 1. divize

byla, stejně jako u zbylých složek ROA, v tuto chvíli už jen vlastní záchrana. Tu mělo představovat překročení demarkační linie a zjetí americkou armádou.

Sovětský svaz z politických důvodů nasadil na likvidaci 1. divize značné ozbrojené síly. Do okolí ústupové trasy divize byli průběžně vysazováni parašutisté. Jejich role nezahrnovala zapojování se do bojů, měla čistě informační charakter pro tankový sbor postupující z Prahy. Díky informacím od vysazených parašutistů měl početný tankový sbor údaje o přesné momentální poloze divize, čehož využil k jejímu odříznutí od jihu.

Generál Vlasov se 10. května setkal v Plzni se zástupci spojeneckého velení, přítomen byl i zástupce Rudé armády. Ten požadoval vydání všech „vlasovců“ do rukou rudoarmějců. Na schůzce bylo také dohodnuto, že následující den ráno, 11. května, celá divize, tou dobou tábořící v okolí zámku obce Lnáře, složí zbraně. V těchto dnech americké velení několikrát nabízelo osobně generálu Vlasovovi útěk do bezpečí. Ten však veškeré nabídky odmítal, divizi se snažil všemi možnými prostředky zachránit a chtěl setrvat se svými svěřenci až do konce. Přes všechnu snahu generála Vlasova bylo nakonec rozhodnuto, že 1. divize za demarkační linii vpuštěna nebude.

Po zjištění těchto skutečností vydal velitel 1. divize, generál Buňačenko, svůj poslední rozkaz: „*Ve 14.00 hodin stáhne americká armáda své jednotky a tento prostor převezme Rudá armáda. Rozpusťte okamžitě pluk. Lidem nařídte, aby odešli v malých skupinách nejkratší cestou do jižního Německa. Vyhýbejte se hlavním silnicím a obydleným místům.*“ (Auský, 1992). Tím definitivně končí existence útvarů Ruské osvobozené armády. Někteří vojáci se na vlastní pěst vydali na západ, odkud byli americkými hlídkami často vraceni zpět, jiní šli dobrovolně na východ. Mnoho tisíc vojáků pak zůstalo nečinně v polích u Lnářů, kde vyčkali příchodu Rudé armády. Ta začala zajatce shromažďovat západně od obce Lnáře. Všichni zajatí důstojníci byli další den na místě zastřeleni, zbytek vojáků byl odsouzen k 25 letům nucených prací.

Generál Vlasov byl i se zbytkem svého velitelského štábu zajat rudoarmějci při cestě směrem na západ několik minut po rozpuštění divize a dopraven zpět na místní sovětské velitelství.

Všeobecně bylo známo, že Sovětský svaz nepřistoupil na Ženevské konvence z roku, ve kterých bylo, mimo jiné, zakotveno i zacházení s válečnými zajatci. Zdaleka ne všichni vojáci Ruské osvobozené armády se tedy dostali živí na půdu své domoviny, kterou byli za „vlastizrady“ zavrženi.

O nic více štěstí neměli ani vojáci, kteří se za demarkační linii dostali. Radovat se mohli jen dočasně. Kvůli ustanovením vzešlých z výsledků Jaltské konference byla většina „vlasovců“ zajatých Američany repatriována na území sovětského svazu, kde poté, po boku nejen svých spolubojovníků z ROA, strávili mnoho let v sovětských věznicích a koncentračních táborech.

Generál Vlasov spolu s oběma veliteli divizí, generálem Buňčenkem a generálem Zverem, a zbylým zajatým vyšším velením ROA byl do srpna roku 1946 vězněn v Moskvě. Nejvyšším soudem SSSR byl poté, společně s výše zmíněnými „bratry ve zbraní“, odsouzen a popraven oběšením za velezradu.

4. ZÁVĚR

Je zcela zřejmé, že Ruská osvobozenecá armáda v čele s generálem Vlasovem neměla v době svého působení prostředky na to, aby zvrátila průběh války proti svým krajanům na východní frontě.

Po událostech v Praze však největší zklamání pro celou ROA nepřinesl postupně narůstající negativní vztah s obyvatelstvem Čech, ale především styky se zástupci US Army. Informovanost západních spojenců o situaci Ruské osvobozenecé armády, jak momentální, tak obecně politické, byla, mírně řečeno, velmi špatná. Paradoxně, Vlasov i jeho zástupci byli často považováni za emisary Rudé armády, před kterou se tak zoufale snažili uprchnout.

Přestože byl pro povstaleckou Prahu zásah 1. divize ROA zcela zásadní, v porovnání s globálním válečným děním zůstává mimo zorné pole většiny publikací zabývajícími se událostmi z konce války a jejich následky. Vzhledem k rozsáhlým represáliím vůči členům tohoto vojenského hnutí se nedochovalo ani příliš očitých svědectví.

Objektivně zhodnotit Ruskou osvobozenecou armádu v celkovém kontextu vývoje událostí posledních válečných dnů je těžké. Leckdo může „vlasovce“ označit jako oportunisty, kteří se chtěli vymanit z bezvýchodnosti německého zajetí tím, že „prostě převlékli kabát“. To je možná příliš negativně zabarvené hodnocení. Protože i kdyby jen pasivně vyčkávali na vysvobození zajateckých táborů Rudou armádou, stále by byli kvůli svému zajetí považováni za vlastizrádce. Svými činy vzali nejen svůj osud, alespoň v rámci možností, do vlastních rukou, ale především zachránili svou pražskou intervencí mnoho českých životů.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Очевидно, что Русская Освободительная Армия во главе с генералом Власовым не имела во время своей деятельности ресурсов для того, чтобы изменить ход военных действий против своих соотечественников на Восточном фронте.

После событий в Праге для всей РОА не было самым большим разочарованием постепенно увеличивающееся отрицательное отношение с населением Чехии, но контакты с представителями американской армии. Информированность западных союзников о ситуации Русской освободительной армии как моментальной так и общеполитической, была, мягко говоря, очень плохая. Парадоксально, Власов и его заместители часто рассматривались как эмиссары Красной Армии, перед которой они так отчаянно пытались убежать.

Хотя для повстанческой Праги удар первого отдела РОА имел решающее значение, по сравнению с глобальными военными событиями этот удар остается незамеченным большинством публикаций, посвященных событиям войны и ее последствий. В связи с широкими репрессиями в отношении к членам этого военного движения сохранилось не так много свидетельств.

Объективно оценить Русскую Освободительную Армию в общем контексте последних событий военных дней трудно. Некоторые могут "власовцев" пометить как оппортунистов, которые хотели вырваться из немецкого плена безысходности таким образом, что «просто переодели пальто». Это, может-быть, слишком негативная оценка. Так как даже если бы они просто пассивно ждали освобождения лагерей для военнопленных Красной Армией, они все равно были бы из-за своего плена рассматриваны как предатели. Своими действиями они взяли не только свою судьбу в свои руки, но по крайней мере своим вмешательством в Праге спасли много чешских жизней.

6. PŘÍLOHY

V předchozích kapitolách své práce jsem několikrát zmiňoval názvy různých částí výzbroje, která byla Ruské osvobozené armádě německým velením přidělena. Rozhodl jsem se tedy tuto kapitolu věnovat bližší specifikaci několika málo jejím ne zcela běžným položkám.

Sturmgewehr 44 (StG 44, MP 44)

(viz obrázek č. 2.1)

Vývoj této útočné pušky započal až po hlavních bojích na území Sovětského svazu, kde Němci především v rozbombardovaných městech okusili tvrdý boj muže proti muži. Do té doby neměli pro tento typ boje zcela ideální zbraň, která by dávala možnost bojovat jak na krátkou, tak na delší vzdálenost. Přestože je tato zbraň schopná střílet v automatickém režimu, z technologického hlediska se nejedná o samopal, neboť vnitřní mechanismus je sestaven spíše po vzoru tehdejších klasických pušek. Dalším atypickým atributem pro zbraně tehdejší doby je „banánovitě“ zahnutý zásobník s kapacitou třicet ran. Vývoj této technologie byl široce celosvětově rozvinut až několik let po druhé světové válce. I samotná zbraň StG 44 se po skončení války rozšířila do výzbroje více zemí a stala se i vyhledávanou položkou zboží mezi obchodníky na černém trhu.

Obrázek č. 2.1: Útočná puška Sturmgewehr 44

Panzerfaust 60

(viz obrázek č. 2.2)

Navzdory tomu, že v úvodu této kapitoly předesílám, že se budu věnovat popisu především méně typických částí výzbroje, tuto notoricky známou protitankovou zbraň, česky nazývanou „pancéřová pěst“, jsem nemohl vynechat.

Panzerfaust ve finální podobě představoval, laicky řečeno, klasický druhoválečný raketomet. Toto označení však není zcela přesné. Technicky vzato se jednalo spíše o vrhač min. Cesta k vývoji panzerfaustu totiž začala u obyčejných magnetických protitankových min, vrhaných manuálně. To bylo v bojových podmínkách velice omezující. Váha miny vojákům znemožňovala vrh na velkou vzdálenost a přiblížit se v bojové vřavě na pár metrů k nepřátelskému tanku nebylo vůbec snadné a vyžadovalo to zajisté notnou dávku odvahy, možná až na hranici ztráty pudu sebezáchovy. Dr. Langweiler však, naštěstí pro německé vojáky, přišel na řešení této situace vynálezem již zmíněného panzerfaustu.

Jedná se o jednorázovou zbraň, jejíž příprava do pohotovostního režimu je pro časově stísněné podmínky bojiště poměrně složitá a dosti zdoluhavá. Proto tyto přípravné úkony byly záležitostí zbrojíře a bojové jednotky už si samy obstarávaly pouze nezbytné kroky bezprostředně před vypálením nálože na cíl. Samotná nálož se po zásahu „protaví“ pancířem zasaženého obrněného vozidla. Uvnitř poté rapidně roste teplota, vzniká přetlak, což často samo o sobě stačí k vyřazení posádky. Když poté ještě důsledkem toho interiér vozidla vzplane a exploduje uskladněná munice...

Obrázek č. 2.2: Panzerfaust 60 v rukou zbraňového instruktora

Jagdpanzer 38(t) Hetzer

(viz obrázek č. 2.3, strana 32)

Od dvou pěchotních ručních zbraní nyní své soustředění přesunu k obrněné technice německé armády.

Tankové divize SS byly velice obávané již od počátků druhé světové války. Na vině byli jednak elitní němečtí tankoví velitelé, jednak i samotné stroje opouštějící brány německých zbrojních závodů.

V průběhu celé války bylo v Německu zkonstruováno mnoho různých typů obrněných vozidel, ať už se jednalo o polopásové transportéry pěchoty, samohybná děla nebo klasické bojové tanky. I tyto „klasické“ tanky však měly několik podob a provedení, ve kterých byly k vidění na různých bojištích nejen napříč Evropou. Mezi velmi populární a rozšířený typ patřil takzvaný „stíhač tanků“, v němčině označovaný slovem „jagdpanzer“. Od počátku války prošly stroje tankových stíhačů mnoha změnami a optimalizacemi z pohledu měnících se podmínek boje. Důležitou pro jejich úlohu na bojišti byla především rychlost, ze které vyplývala vysoká schopnost mobility, a také samozřejmě slušná palebná síla a ochrana obsluhující posádky.

Počátkem roku 1944 byla zahájena výroba tankového stíhače Hetzer, který výše zmíněné kvality měl. Díky zkosenému profilu si mohl dovolit mnohem tenčí pancéřování. Tím pádem byl o více než 10 tun lehčí než jeho předchůdce, tank Marder III. Hlavním zvláštním rysem tohoto stroje bylo umístění jeho protitankového kanonu ráže 75mm, který nespočíval na otočné věži navrchu celého šasi, jak bývá obvyklé, ale byl napevno zabudován v pravé části přední stěny.

Několika tankovými stíhači Hetzer byla vyzbrojena i 1. divize ROA.

Obrázek č. 2.3: Dobová fotografie Jagdpanzeru Hetzer

Panzerkampfwagen T-34

(viz obrázek č. 2.4, strana 33)

Každý, kdo se alespoň trochu zajímá o vojenskou historii, ví, že tanky s označením „T“ pocházely ze zbrojovek na území Sovětského svazu. V mé práci dostaly prostor proto, že ne vždy se na bojištích objevily pod velením tankistů Rudé armády. Stejně jako stíhači Hetzer, i kořistní sovětské tanky T-34 se dostaly do německé výzbroje nejen 1. divize ROA.

Sériová výroba tanků T-34 začala v roce 1940. I přes technickou vyspělost tanků Třetí říše je dodnes považován tento sovětský stroj za nejnebezpečnější a bojově nejefektivnější v tehdejší době. Na rozdíl od Hetzeru se jednalo o klasický model s otočnou palebnou věží umístěnou na obrněném korpusu. Jednou z hlavních výhod T-34 byly velice nízké výrobní náklady, které se nijak neodrazily na finální kvalitě tanku. Stroj nabízel velkou palebnou sílu, rychlost a nízká silueta v kombinaci se sofistikovaným pancéřováním z něj dělaly nesnadný terč. Němci jako protiváhu T-34 začali vyrábět nový tank Panther, který ovšem nedosahoval takových kvalit.

Obrázek č. 2.4: Panzerkampfwagen T-34 s německou posádkou

Srovnání technických parametrů strojů Jagdpanzer Hetzer a Panzerkampfwagen T-34

<i>název</i>	Hetzer	T-34
<i>hmotnost</i>	16 tun	27 tun
<i>max. rychlost v terénu</i>	40 km/h	40 km/h
<i>výkon motoru</i>	150 hp	500 hp
<i>zásoba paliva</i>	320 l	614 l
<i>pancéřování</i>	20 mm – 60 mm	15 mm – 65 mm
<i>posádka</i>	4	4

(Zdroj: http://www.valka.cz/clanek_707.html,

<http://www.panzernet.net/panzernet/stranky/techdata/lovci/techhetzer.php>)

7. SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Auský S. (2007): Dobrovolníci a druhá světová válka. Praha. Petrklíč.
2. Auský S. (1992): Vojska generála Vlasova v Čechách. Praha. Vyšehrad.
3. Buisson J. C. (2005): Jmenoval se Vlasov. Frýdek-Místek. Alpress.
4. Jantarová komnata.cz [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://www.jantarovakomnata.cz/index.php/panzerfaust.html>
5. Konjajev N. M. (2003): Dva lica generala Vlasova. Žizň, sud'ba, legendy. Moskva. Vječe.
6. Kural V., Štěpánek Z. (2008): České národní povstání v květnu 1945. Praha. Karolinum.
7. Michjejenkov S. J. (2010): Armija, kotoruju peredali. Tragedija 33-j armii generala M. G. Jefremova. 1941 – 1942. Moskva. ZAO Centropoligraf.
8. Panzernet.net [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://www.panzernet.net/panzernet/stranky/stihace/hetzer.php>
9. Panzernet.net [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://www.panzernet.net/panzernet/stranky/techdata/lovci/techhetzer.php>
10. Pavel L.: Valka.cz [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
http://www.valka.cz/clanek_707.html
11. Richter K. (1991): Případ generála Vlasova. Praha. Panorama.
12. Střelecký portál.cz [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://www.strelecky-portal.cz/encyklopedie-zbrani/utocne-pusky/sturmgewehr-44-stg-44-prvni-utocna-puska.html>
13. Tolstoj N. (1998): Oběti Jalty. Praha. ElkaPress.

Fotografie a obrázky

1. Free republic.com [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
<http://www.freerepublic.com/focus/f-chat/2785860/posts>
2. IB Frath.net [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
<http://ib.frath.net/w/File:Vlasov.jpg>
3. Loeser.us [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
http://www.loeser.us/flags/nsdap_military.html
4. Soviet history.org [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
<http://www.soviethistory.org/index.php?page=subject&show=images&SubjectID=1943vlasov&Year=1943&navi=byYear>
5. Střelecký portál.cz [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
<http://www.strelecky-portal.cz/encyklopedie-zbrani/utocnepusky/sturmgewehr-44-stg-44-prvni-utocna-puska.html>
6. Válka.cz [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
http://www.valka.cz/clanek_707.html
7. Vojsko.net [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
<http://www.vojsko.net/photo/pozemni/stihace/hetzer4.jpg>
8. Wartime press.com [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
<http://www.wartimepress.com/WWII-Archives/images/247/Signal%201944%2016%20Extra.jpg>
9. WW2db.com [online]. [2012-02-26]. Dostupné z WWW:
http://ww2db.com/image.php?image_id=12626